

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

صدیقه حسین پور

دکتر محسن نورایی

(دانشگاه مازندران «بابلسر»)

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

زمینه و هدف: سالخوردگی مرحله ای از تکامل بشر است که آمادگی قبلی برای ورود به آن، دستاوردهای خوشایندتری همراه با شادابی، خرسندی و سپاس گزاری به درگاه الهی به دنبال خواهد داشت. در اسلام که به زیباترین روش، حقوق همگان را مشخص کرده، یکی از حوزه های پزشکی قرآنی و نیز طبّ سالمندی، عنایت به حقوق سالمندان خانواده و جامعه است. با بررسی احادیث معلوم می شود آموزه های دینی برای سالمندان، حقوقی خاص توأم با عزّت و احترام و منزلت لحاظ نموده و از همگان می خواهد نسبت به ادای این حقوق تلاش کنند.

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

روش بررسی: مطالعه ی توصیفی کتابخانه ای- رایانه ای، با بهره گیری از جامع ترین لوح فشرده ی آفرینش- قرآن کریم- و سایر نشریات، فیش برداری و جمع بندی صورت گرفت.

یافته ها: جوانان می توانند، ولی نمی دانند؛ در حالی که پیران می دانند، ولی نمی توانند و از آن جا که جوانی پیش از پیری یادآور توانایی قبل از دانایی است، استفاده از علم و تجربه و دستورالعمل طبّ قرآنی، قابلیت تبدیل به یک فرهنگ عمومی در جامعه را دارد.

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

کلید واژه ها: قرآن، طبّ سالمندی، سالمندان، آموزه های اسلامی.

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

سالمندی در قرآن و احادیث

" اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَ شَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَ هُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ " (روم، 54)

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يَخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يَتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا أَجْلاً مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ " (غافر/ ۶۷)

" وَ اللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَ مِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمْرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئاً إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ " (نحل، 70)

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

واژه های مشابه با سالمند

*وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ ... وَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى يَصْدِرَ الرَّعَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ" (قصص/۲۳)
* " وَ يُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَ كَهْلًا وَ مِنَ الصَّالِحِينَ"؛ (آل عمران/۴۶)
معادل واژه سالمند در عربی «شیخ» است. در قرآن سه بار این واژه آمده.
* " ... ثُمَّ لَتَكُونُوا شُيُوخًا ..." (غافر/۶۷)؛ " ... آن گاه پیر می شوید ...".
* " وَ امْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ ... أَنَا عَجُوزٌ ..." (هود/ 71 و 72)

*هَرَم

*مُعَمَّرٌ وَ ارْتَدَلَ الْعَمْرُ

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

" وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا
"(الاسراء/۳۶)"

جایگاه سالمندان در قرآن و احادیث

** وَ قَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَ لَا تَنْهَرُهُمَا وَ قُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا * وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ... "؛ (اسراء/24 و 23)

** "ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا * إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا * قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَ أَسْتَعِلُّ الرِّئَاسُ شَيْبًا وَ لَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا (مريم/2 و 3 و 4).

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

در احادیث:

وقار پیری و تشبیه پیر طایفه به پیامبر امت
احترام به شخصیت کهنسالان
آثار بزرگداشت سالمندان
تکریم و خوش رفتاری با سالمند
حکم احترام نگذاشتن به سالمندان

حقوق سالمندان:

- الف) وظیفه خانواده در قبال سالمندان (حقی که سالمندان بر گردن خانواده دارند)
- ب) تکلیف جامعه در قبال سالمندان (حقوقی که سالمندان بر گردن جامعه دارند)
- ج) تکلیف حکومت در برابر سالمندان (حقوقی که سالمندان بر گردن حکومت دارند)
- د) بهداشت و درمان سالمندان

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

ضرورت های تندرستی دوران سالمندی
توجه به مزاج و شادابی تن، اصل توجه به بهداشت هوا،
داشتن آرامش: تحریکات عصبی، عامل برخی مشکلات،
تغذیه، رژیم غذایی در بیماری قند
تغذیه مکمل، رژیم درمانی (عسل، بابونه، تریاک معالج
امراض، آرد گندم، توت فرنگی، خرما، انار، خربزه...
ویتامین ها و مواد معدنی، کلسیم و فسفر

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

پیامدهای احتمالی دوران کهنسالی

آیات: * 5 حج "و منکم..... شیئاً"

* 68 یس "و من عمره..... یعقلون"

• * 54 روم "الله... القدير"

• 11 فاطر "و ما یعمر..... یسیر"

**آلزایمر(زوال عقل)، بیماری انگلی، سلسل البول، سرخک، نقرس و خمیدگی سالمندان، انواع اسهال های حاد، خونریزی زیر ملتحمه ی چشم، شکستگی استخوان ها، سوختگی ها، فعالیت های بدنی، خواب و بیداری، ناتوانی و افسردگی...

تقویت حافظه

قرآن ارزشمندترین ثروت فرهنگی (تلاوت، حفظ)

جوان ماندن نیروی عقل

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

نتیجه:

* حکمت بایدها و نبایدها و حقانیت اسلام و قرآن

** توجه کافی طبّ سالمندی اسلامی با دستورالعمل های طبّ پیشگیری به جلوگیری از زوال عقل و انواع اختلالات حسّی (و نازل من القرآن ما هو شفاء،... خسارا).

*** دوران سالمندی با رعایت اصول بهداشتی و استعانت از معنویت و ارتباط با خدا و نظم بخشی بیشتر زندگی

حقوق سالمندان و طبّ سالمندی در آموزه های اسلامی

Template

با تشکر از تمام دست اندرکاران و تلاشگران همایش شفای پایدار و با آرزوی توفیق خدمت هر چه بیشتر و با امید به این که از کهنسالی خود لذت ببرید.

غم از گردش روزگارت مباد

وز اندیشه بر دل غبارت مباد

جهانت به کام و فلک یار یاد

جهان آفرینت نگهدار باد

اڪھمدا للہ رب العالمین

